

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 14/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Polisyrkeshögskolan samt vissa lagar som har samband med den

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 juni 2013 regeringens proposition med förslag till lag om Polisyrkeshögskolan samt vissa lagar som har samband med den (RP 64/2013 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Timo Kerttula, inrikesministeriet
- undervisningsråd Maija Innola, undervisnings- och kulturministeriet
- polisdirektör Seppo Kolehmainen, Polisstyrelsen

- generaldirektör Aulis Pitkälä, Utbildningsstyrelsen
- utbildningsdirektör Petri Alkiora, Polisyrkeshögskolan
- säkerhetschef Tiina Ranta, Laurea-ammattikorkeakoulu
- ombudsman Timo Luopajarvi, Rådet för Yrkeshögskolornas Rektorer ARENE
- Timur Bedretdin, Polisyrkeshögskolans elevkår
- ordförande Yrjö Suhonen, Finlands Polisorganisationers Förbund rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- gränsbevakningsväsendet
- Tullen
- kommissarie Kjell Nylund, svenskspråkig polisutbildning, Polisyrkeshögskolan i Tammerfors.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Syftet med regeringens proposition är att se över bestämmelserna om examensutbildningen för poliser. Grundexamen inom polisbranschen blir i fortsättningen en yrkeshögskoleexamen och påbyggnadsexamen en högre yrkeshögskoleexa-

men. Dessutom vill man se över de rättigheter och skyldigheter samt studiesociala förmåner de studerande har under studietiden. Dessa förmåner ska harmoniseras med de förmåner de studerande vid andra yrkeshögskolor har.

Kulturutskottet anser det viktigt att bestämmelserna om de examina som avläggs vid Polisyrkeshögskolan ses över. Kraven på polisens

kompetens har hela tiden ökat. Många slags förväntningar ställs i allt större utsträckning på polisen inte enbart i internationella och nationella, utan också i lokala sammanhang. Arbetsfältet är brett och det ska vara möjligt att ge de studerande inom examensutbildningen mångsidiga färdigheter. Eftersom det krävs allt mer gedigen och högstående kompetens av polisen, är det enligt kulturutskottet viktigt att omarbета polisutbildningen som helhet och göra den till en utbildning på högre nivå. En ny form av utbildning gör det möjligt för polisorganisationen att producera bättre service.

Polisyreshögskolan ska enligt propositionen höra till inrikesministeriets ansvarsområde och lyda under Polisstyrelsen. Den ska ingå i den gemensamma ansökan till högskolorna. Enligt kulturutskottet är det dock viktigt att utgå från att de yrkeshögskoleexamina som avläggs vid högskolan till sitt innehåll och sin omfattning ska vara jämförbara med de examina som avläggs vid de yrkeshögskolor som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. Många av de föreslagna bestämmelserna motsvarar i praktiken bestämmelserna i yrkeshögskolelagen.

Underskottet framhåller att de ökade kompetenskraven förutsätter att utbildningens innehåll ändras. Detta kräver i sin tur att kompetensen hos Polisyreshögskolans personal utvecklas, att tonvikten i allt högre utsträckning läggs vid internationalisering, att forsknings- och utvecklingsverksamheten utökas, att reformen utvärderas systematiskt och att tillräckliga resurser avsätts för genomförandet av reformen. Det framgår inte av regeringens proposition varifrån resurserna till läroplansarbetet, personalutvecklingen, den allt större internationaliseringen och den utökade forsknings- och utvecklingsverksamheten ska tas.

Att garantera medborgarnas säkerhet och bekämpa och utreda brott hör till statens centrala funktioner. Därför bör staten också sköta polisutbildningen så, att dessa uppgifter sköts på ett adekvat sätt. Utskottet påminner om att Polisyreshögskolan utbildar experter för ett högspecialiserat yrke. Därför bör också särdragen hos

dessa uppgifter beaktas i den lagstiftning som gäller Polisyreshögskolan.

Polisyreshögskolans uppgifter

I detaljmotiveringen till regeringens proposition (2 § i det första lagförslaget) konstateras det att den primära uppgiften för Polisyreshögskolan är att ge dem som är på väg in i polisbranschen grundutbildning och dem som arbetar som förmän inom polisväsendet ledarutbildning. Även om denna primära uppgift kan anses ingå i det första lagförslagets 2 § 1 mom. 1 punkt, anser kulturutskottet att den bör nämnas i 2 §. Utskottet föreslår därför att förvaltningsutskottet inför ett explicit omnämnande av den egentliga polisutbildningen i momentet.

I detaljmotiveringen konstateras vidare att Polisyreshögskolan vid behov också ska erbjuda personer som arbetar vid andra myndigheter med ansvar för den inre säkerheten högskoleutbildning. Polisyreshögskolans utbildningsområde är därmed inte begränsat till enbart polisbranschen, utan yrkeshögskolan kan också erbjuda utbildning som leder till högskoleexamen för personer som arbetar vid andra myndigheter inom området för inre säkerhet. Bestämmelser om de examina som kan avläggas vid Polisyreshögskolan och om examensbenämningarna utfärdas genom förordning av statsrådet. Utskottet har erfarit att man befärar att utbildningen vid Polisyreshögskolan ska överlappa och börja konkurrera med annan yrkeshögskoleutbildning inom säkerhetssektorn. Utskottet konstaterar att Polisyreshögskolans huvudsakliga uppgift naturligtvis fortfarande ska vara att ge poliser examensutbildning inom polisbranschen. Utifrån en utredning understöder utskottet emellertid regeringens förslag att Polisyreshögskolan ska kunna erbjuda även andra studerande än enbart polisstuderande examensutbildning inom sektorn för inre säkerhet. Utskottet anser det vara nödvändigt med en flexibel reglering även med tanke på bl.a. behovet av utbildningsexport. Det är viktigt att det inte uppstår överlappningar. Utskottet anser det dock inte vara sannolikt att en sådan situation uppkommer. Alla de yrkeshög-

skolor som erbjuder utbildning inom säkerhetssektorn har också sin egen specialkompetens inom denna sektor, vilket i praktiken gör att någon konkurrens inte råder.

Behörighet för studier

I regeringens proposition har man vid bedömningen av behörighetskraven utgått från att eftersom nivån på grundexamen för polis ska höjas till yrkeshögskolenivå, ska också kraven på grundutbildningen höjas en aning. Kulturutskottet konstaterar att bestämmelsen inte överensstämmer med bestämmelserna i yrkeshögskolelagen, som riksdagen antog i våras (KuUB 3/2013 rd — RP 44/2012 rd). Regeringen föreslog en ändring i de gällande behörighetskraven för yrkeshögskolestudier som skulle ha inneburit att fullgörande av gymnasiets lärokurs inte längre skulle ha lett till behörighet för yrkeshögskolestudier. Kulturutskottet föreslog att ändringen skulle förkastas, och riksdagen beslutade omfatta kulturutskottets förslag. Det är viktigt att lagförslaget i detta avseende ändras så att det motsvarar kraven på grundutbildning enligt yrkeshögskolelagen så att fullgörande av gymnasiets lärokurs blir ett alternativ till studentexamen också i fråga om behörighetskraven för de studier som leder till examen från Polisyrkeshögskolan. Enligt utskottet kan den behörighet som fullgörande av gymnasiets lärokurs ger för studierna också ge en bredare rekryteringsbas till polisutbildningen. Därför föreslår utskottet att förvaltningsutskottet ändrar 22 § 1 punkten i det första lagförslaget så att det motsvarar den allmänna yrkeshögskolelagen.

Studiesociala förmåner och polisutbildningens särart

Regeringen föreslår att de studiesociala förmånerna för studerandena vid Polisyrkeshögskolan ses över. Enligt propositionen är syftet att harmonisera dessa förmåner med förmånerna för examensstuderandena vid de yrkeshögskolor som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. Det är meningen att detta ska ge staten inbesparingar totalt sett.

De studiesociala förmåner som Polisyrkeshögskolan ordnar för en polisaspirant som avlägger grundexamen för polis är för närvarande dagpenning för polisaspiranter samt avgiftsfria måltider och avgiftsfri inkvartering och hälsovård. Som studiestöd enligt lagen om studiestöd (65/1994) kan en polisaspirant få studiepenning som betalas till personer som studerar vid andra läroanstalter än högstskolor, och under vissa förutsättningar bostadstillägg samt statsborgen för studielån. Efter de föreslagna ändringarna av bestämmelserna får studeranden under det första läsåret sådant studiestöd och måltidsstöd enligt lagen om studiestöd som beviljas för högstskolestudier. Under det andra studieåret utför studeranden avlönad praktik och får lön enligt tjänstekollektivavtalet, och är inte berättigad till studiestöd. Under det tredje läsåret får studeranden på nytt studiestöd och måltidsstöd för högstskolestuderande enligt lagen om studiestöd.

Kulturutskottet anser att det i och för sig är rätt att de studiesociala förmånerna ska vara så lika som möjligt för de som är på samma utbildningsnivå och studerar inom motsvarande utbildningar. Polisutbildningen kommer trots det fortfarande att avvika från utbildningen vid de övriga yrkeshögskolorna i många viktiga avseenden. Detta är oundvikligt eftersom polisutbildningen karakteriseras av dess koppling till uppgifter som sammanhänger med säkerheten. Det bör också beaktas att en regeringsproposition som gäller ändring av lagstiftningen om gränsbevakningsväsendet (RP 92/2013 rd) är under behandling i riksdagen och att det i den föreslås att de studiesociala förmånerna för personer som omfattas av utbildning i den branschen föreslås bli harmoniserade med de studiesociala förmånerna för personer som studerar vid Försvårshögskolan. Kulturutskottet anser att det vore naturligt och riktigt att jämföra polisutbildningen med utbildningen inom dessa två branscher på grund av deras särskilda karaktär. Kulturutskottet anser att den aktuella propositionen är problematisk i detta avseende. Den beaktar inte i tillräcklig utsträckning de konsekvenser slopandet av de studiesociala förmånerna kommer att ha, bl.a. hur det påverkar intresset för ut-

bildningen eller bidrar till förlängda studietider när arbete kombineras med studier. Utskottet har erfarit att slopandet av de studiesociala förmåner på många håll i landet utgör ett oöverstigit hinder för åtskilliga sökande med familj. Många äldre som har bytt bransch skulle inte ha kunnat inleda sina studier utan avgiftsfri inkvartering. Ändringen kan då leda till att medelåldern för de som inleder sina studier sjunker från den nuvarande. Samtidigt går man i polisutbildningen miste om den allmänna livserfarenhet och mognad som måste anses viktig för att polisarbetet ska kunna skötas med framgång. Möjligheterna för de studerande att arbeta vid sidan av studierna avviker också från de som gäller för andra yrkeshögskolestuderande.

Med hänvisning till det som sagts ovan anser kulturutskottet det vara nödvändigt att förvaltningsutskottet utreder de totala konsekvenserna av att ändra de studiesociala förmåner med tanke på intresset för polisutbildningen och samtidigt tar ställning till om ändringen är ändamålsenlig för säkerhetsutbildningen som helhet i dess egenskap av statlig kärnverksamhet. Det har också uttryckts farhågor om att utrustningen inte längre kommer att vara avgiftsfri om inte inkvarteringen är det. Utskottet anser det vara beklagligt att det inte framgår av motiven till propositionen hur utrustningsförmånen i fortsättningen ska kunna bibehållas på ett adekvat sätt.

Helsingfors den 8 oktober 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Ritva Elomaa /saf
Jukka Gustafsson /sd
Leena Harkimo /saml
Pauli Kiuru /saml
Kimmo Kivelä /saf

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.

Gemensamt datalager

Vid utfrågningen av sakkunniga har det föreslagits att lagen ska ålägga Polisyrkeshögskolan att införa uppgifter om mottagna studieplatser och avlagda examina i högskolornas datalager. Enligt 6 a § i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret, som träder i kraft vid ingången av 2014, är syftet med datalagret att samla uppgifter för användning av högskolornas gemensamma antagningssystem.

Det är inte meningen att Polisyrkeshögskolan skulle vara med i den gemensamma antagningen efter den aktuella reformen. Därför anser kulturutskottet inte att det är nödvändigt med en anslutning till det gemensamma datalagret.

Uudistuksen seuranta

Uppföljning av reformen

Ställningstagande

Kulturutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.